

2026

Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus

Ateneu Santfeliuenc – Sant Feliu de Llobregat

**Federació d'Ateneus
de Catalunya**

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

Contingut

1. Introducció	4
2. Metodologia	6
2.1. Plantejament del treball de camp presencial	6
2.1.1. Usos lingüístics a les activitats	7
2.1.2. Comportament lingüístic en els espais de primera atenció	8
2.1.3. Paisatge lingüístic	9
2.2. Plantejament del treball de camp no presencial	10
2.2.1. Anàlisi de les comunicacions, pàgina web i xarxes socials	10
2.2.2. Anunci de la llengua de les activitats	10
2.2.3. Atenció telefònica	10
2.3. Plantejament metodològic d'avaluació	11
3. Anàlisi dels resultats	13
3.1. Anàlisi del treball de camp presencial	14
3.1.1. Anàlisi dels usos i els comportaments lingüístics en les activitats	14
3.1.2. Anàlisi del comportament lingüístic en els espais de primera atenció	16
3.1.3. Anàlisi del paisatge lingüístic	16
3.2. Anàlisi del treball de camp no presencial	18
3.2.1. Anàlisi dels usos i el comportament lingüístic a la pàgina web i les xarxes socials	18
3.2.2. Anàlisi de l'atenció telefònica	19
4. Rúbrica d'avaluació	20
5. Discussió i propostes de millora	21

1. Introducció

La Federació d'Ateneus de Catalunya, com a entitat que aglutina, acompanya i defensa els ateneus i les associacions culturals del país, tracta de vetllar per garantir els valors fundacionals del conjunt d'aquests espais. Els diferents valors que estructuraven la importància dels ateneus com a agents imprescindibles del territori són: la formació, l'accés a la cultura, **la difusió i la defensa de la llengua**, la cohesió i la integració social, la solidaritat i l'acolliment.

Com a part de la seva existència i activitat, doncs, els ateneus són un dels actors més importants en la protecció i promoció de la llengua i la cultura catalanes. En tant que espais de trobada i articulació del teixit social i cultural del territori, són part del patrimoni viu que fomenta i normalitza la presència de la llengua catalana arreu dels Països Catalans.

En els darrers anys, la Federació d'Ateneus de Catalunya ha desenvolupat un seguit d'iniciatives per tal d'enfortir la presència del català a tots els ateneus federats. A través de col·laborar amb diferents agents interessats, la Federació ha construït projectes com el «Dit i Fabra: Els ateneus amb la llengua» (una activitat per incentivar el debat i la reflexió sobre el paper dels ateneus pel que fa a la salut de la llengua), o ha elaborat la *Guia pràctica de foment del català als ateneus*, en la qual es recullen diverses accions a desenvolupar en el dia a dia, i que es va elaborar a partir de l'estudi *El compromís dels ateneus amb el foment de la llengua*, de la sociòloga Marta Rovira.

En aquest darrer període, s'ha pogut identificar que, més enllà del conjunt d'iniciatives per promoure la llengua catalana, la Federació també ha d'adquirir una responsabilitat pel que fa al diagnòstic de la realitat lingüística als ateneus. És per això que la Federació ha optat per treballar de forma coordinada amb una entitat experta en la matèria: **Plataforma per la Llengua**.

Plataforma per la Llengua és una entitat especialitzada a generar coneixement sobre l'estat de l'ús i la presència del català en diferents sectors de la vida quotidiana d'arreu del domini lingüístic català. Al llarg dels anys, l'entitat ha articulat una àrea específica destinada a crear aquest coneixement sociolingüístic, que li permet oferir un servei de **diagnòstic sociolingüístic** a les entitats interessades.

L'*Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus* és, doncs, la cristal·lització de la col·laboració entre la Federació d'Ateneus de Catalunya i Plataforma per la Llengua en forma de projecte de diagnosi sociolingüística integral.

El present estudi parteix d'una pregunta de recerca base, de la qual emanen diferents objectius:

- **Quin és el grau d'ús i presència de la llengua catalana als ateneus de la Federació d'Ateneus de Catalunya?**

Per donar resposta a aquesta pregunta, l'estudi s'ha configurat amb una metodologia de recollida d'informació específica. La informació obtinguda ha de servir per a assolir els següents objectius de recerca:

- Conèixer la llengua que fan servir en les activitats programades pels ateneus, així com el paper que exerceixen els responsables de l'activitat.
- Descriure i analitzar els comportaments lingüístics i l'elecció de les llengües per part dels integrants dels ateneus (principalment dels responsables).
- Conèixer l'ús i la presència del català en la cartellera, la retolació, els suports audiovisuals i els espais de restauració de les instal·lacions físiques dels ateneus (el paisatge lingüístic).
- Analitzar l'ús del català en les comunicacions, les xarxes socials i les pàgines web dels ateneus.
- Conèixer el comportament lingüístic en l'atenció telefònica dels ateneus.

La consecució d'aquests objectius defineix un índex que, finalment, permet avaluar el grau de compromís dels ateneus amb la llengua catalana. La qualificació extreta de l'índex possibilita entregar (o no) un certificat que acredita el compromís esmentat.

La Federació d'Ateneus de Catalunya engloba un total de 190 associacions culturals d'arreu de Catalunya. Atès que, d'entrada, l'estudi no podia abastar tots els ateneus federats, es va optar per elaborar una **prova pilot** que permetés identificar les possibilitats i les limitacions del projecte a llarg termini.

La prova pilot, efectuada durant el darrer trimestre de l'any 2025, ha inclòs una mostra de 15 ateneus de diferents característiques i contextos sociodemogràfics del territori. Entre aquests ateneus que conformen la prova pilot es troba l'**Ateneu Santfeliuenc** (Sant Feliu de Llobregat).

2. Metodologia

La diagnosi de l'ús i la presència del català als ateneus de la Federació s'ha dut a terme mitjançant una **metodologia mixta**, que permet recollir informació de dos tipus: la que requeria una presencialitat garantida i la que es podia recollir de forma telemàtica.

D'entrada, els ateneus inclosos en la prova pilot havien accedit de forma voluntària a l'elaboració de la diagnosi i, a més, havien autoritzat que es fessin les observacions necessàries per a l'estudi. El calendari de les observacions es va pactar amb la Federació, però es va donar la mínima informació possible sobre la intenció d'aquestes observacions als responsables dels ateneus. D'aquesta manera, l'estudi garantia que el comportament lingüístic del conjunt d'agents observats respectés de manera fidedigna la realitat.

2.1. Plantejament del treball de camp presencial

L'abast de la intenció de l'estudi —que pretén recollir informació lingüística de diferents tipus— provocava que el treball de camp hagués de preveure diferents casuístiques, de manera que les observacions es van dissenyar intentant atendre a tots aquests condicionants.

El plantejament metodològic base del treball de camp, però, se centra en la tècnica de **l'observació no participant**. Aquesta metodologia s'ha fet servir llargament en recerques en diferents disciplines científiques com la sociologia i l'antropologia. Fruit d'aquesta experiència, alguns autors, com el sociolingüista William Labov (a *Sociolinguistic patterns*. Filadèlfia: University of Pennsylvania Press (1981).), expliquen la importància de fer servir la metodologia basada en l'observació d'incògnit, en què els subjectes de l'estudi no saben que són estudiats. Així s'evita caure en la «paradoxa de l'observador», és a dir, que el subjecte d'estudi deixi d'actuar de manera natural pel fet de saber que l'observen.

En aquest cas, l'observació no participant permetia conèixer els usos lingüístics en les activitats de l'ateneu i la presència de la llengua catalana en el conjunt de dimensions estudiades sense interferir en el comportament dels actors observats.

A continuació, s'explica com s'ha recollit la informació referent a les dimensions estudiades durant el treball de camp presencial:

2.1.1. Usos lingüístics a les activitats

Un dels elements fonamentals en el dia a dia dels ateneus són la programació d'activitats. Segons la idiosincràsia del context en què es troben i, també, en funció del bagatge històric i cultural de cada un, els ateneus preveu un tipus de programació o un altre.

El Centre d'Arenys de Munt disposa d'un calendari que combina l'existència de seccions amb activitats continuades amb la programació d'esdeveniments de caràcter puntual. La importància de la qüestió lingüística té pes en tots dos tipus d'activitats programades i, per tant, les observacions s'han calendaritzat tractant de recollir informació dels dos tipus: tant de les seccions continuades com d'activitats puntuals. Atesa l'àmplia programació d'El Centre, l'estudi s'ha centrat en una mostra d'activitats determinada, que ha estat acordada amb els responsables de la Federació.

De les activitats observades, a través de la tècnica de l'observació no participant, s'ha recollit informació pel que fa a:

- Llengua d'ús majoritari del referent/dinamitzador de l'activitat.
- Comportament lingüístic del referent/dinamitzador de l'activitat.
- Llengua d'ús majoritari en les interaccions entre els usuaris de l'activitat.

Malgrat que, en anteriors estudis, pel que fa a l'observació i el mesurament dels usos lingüístics, Plataforma per la Llengua ha treballat tot seguint els criteris metodològics del centre d'investigació Soziolinguistika Klusterra¹ (que ha establert una metodologia específica relativa al mostreig i la representativitat estadística de les converses mesurades), les múltiples diferències tipològiques entre les activitats de cada ateneu han provocat que, amb tal de garantir l'elaboració de l'anàlisi, s'hagi optat per recollir la "llengua d'interacció majoritària" i el comportament lingüístic dels diferents agents (recollint, sobretot, apreciacions de caràcter qualitatiu pel que fa a les diferents actituds lingüístiques dels interlocutors).

Pel que fa al comportament lingüístic dels actors, doncs, els observadors recollien informació de les situacions que poguessin tenir a veure amb alguns dels tres comportaments lingüístics apuntats a continuació:

¹ S'exposa a l'article Yurramendi Y., Altuna, O. (2006): "Zuzeneko behaketaz hizkuntzaerabilera neurtzeko metodologiaren eredu matematikoa": <http://www.soziolinguistika.org/files/txostena.pdf>

1. Processos de subordinació lingüística i canvis de llengua

Es tracta del procés pel qual un o diversos parlants abandonen o substitueixen l'ús d'una llengua davant de la influència d'una altra. Per tant, es remarcava l'existència de persones que provocaven aquests canvis de llengua en els seus interlocutors. Alhora, però, també s'han apuntat comportaments vinculats a mantenir la llengua: parlants que, independentment de la llengua en què se'ls adreçaven, optaven per mantenir la seva llengua habitual.

1. Distribució funcional dels usos lingüístics

Els observadors prestaven especial atenció a si l'elecció d'una llengua o el canvi d'una llengua a una altra es corresponia a activitats, comportaments o actituds concrets. Es remarquen els canvis de llengua que venen acompanyats d'un canvi de situació contextual o d'actitud. Per exemple, l'ús d'una llengua per donar ordres, una situació diferent de les indicacions pausades, o el canvi de llengua dels actors segons de què parlaven, o de com ho feien.

2. Rol de referents lingüístics dels responsables/dinamitzadors

S'estudien els comportaments lingüístics dels responsables de les activitats per observar, especialment:

- Diferències a l'hora d'adreçar-se a tot el grup, a grups més reduïts o a usuaris en concret.
- Canvis de llengua segons el context.
- Capacitat per influir en els usos lingüístics dels usuaris.

2.1.2. Comportament lingüístic en els espais de primera atenció

Aprofitant la presència de l'observador a les instal·lacions de l'ateneu, s'ha optat per recollir, també, el comportament lingüístic en els espais de primera atenció de l'ateneu. En aquest cas, s'ha seguit la tècnica d'investigació emprada a l'Ofercat², basada també en l'observació no participant.

L'Ofercat és l'eina diagnòstica del Departament de Política Lingüística per conèixer l'ús del català en l'àmbit comercial. Per tal de registrar el comportament lingüístic en els espais de primera atenció, l'Ofercat es basa en dos indicadors: la llengua de salutació (la llengua que escull la persona que atén a l'establiment, prèvia a l'elecció d'una llengua per part de l'usuari) i

² Vegeu-ho a: https://llengua.gencat.cat/ca/serveis/dades_i_estudis/dades/ofercat/index.html

la disponibilitat lingüística (la capacitat de mantenir una conversa en català). En aquest cas, doncs, la metodologia s'ha emprat en els diferents espais de primera atenció de l'ateneu, i ha recollit:

- Llengua de salutació i disponibilitat lingüística a la recepció (en cas que n'hi hagi).
- Llengua de salutació i disponibilitat lingüística al bar/restaurant (en cas que n'hi hagi).
- Llengua d'atenció i disponibilitat lingüística en altres espais de primera atenció (en cas que n'hi hagi).

2.1.3. Paisatge lingüístic

Per completar la diagnosi sobre l'ús i, en aquest cas, sobre la presència del català als ateneus, l'estudi incorpora també l'anàlisi de dades pel que fa al paisatge lingüístic de l'ateneu.

Els ateneus disposen d'una sèrie d'espais comuns, on els ciutadans del municipi acostumen a compartir diverses estones. En aquest sentit, és important incorporar també la perspectiva lingüística de tot el que conforma aquests espais: el paisatge lingüístic.

Un cop més, l'Ofercat també registra dades pel que fa al paisatge lingüístic dels comerços observats. Així doncs, el present estudi incorpora la metodologia utilitzada per la Generalitat de Catalunya per registrar, en aquest cas, la presència de català als següents ítems:

- Llengua de la retolació física.
- Llengua de la cartelleria pròpia.
- Llengua de la cartelleria aliena.
- Llengua de la premsa i els diaris (en cas que en tinguin).
- Llengua de la televisió (en cas que en tinguin).
- Llengua de la ràdio o fil musical (en cas que en tinguin).

A més, aquest apartat també preveu una subsecció específica referent al paisatge lingüístic d'un espai important de l'ateneu: el bar o restaurant. Pel que fa al bar, també s'anota la llengua de la retolació, de la cartelleria (pròpia o aliena), de la televisió, de la ràdio o el fil musical, i de la carta o del menú físic de l'establiment.

2.2. Plantejament del treball de camp no presencial

Pel que fa a la recollida d'informació de caràcter telemàtic, l'estudi se centra en tot allò relacionat amb la comunicació externa de l'ateneu. En aquest sentit, també es recullen tres dimensions diferenciades:

2.2.1. Anàlisi de les comunicacions, pàgina web i xarxes socials

La manera com l'ateneu respecta l'ús i la presència de la llengua catalana no es pot limitar exclusivament al pla presencial, sinó que, l'ateneu també ha de mostrar un compromís lingüístic pel que fa a les seves comunicacions externes. En aquest sentit, doncs, l'estudi recull informació de diferents canals de comunicació de l'ateneu, i n'avalua els següents aspectes:

- Llengua de la pàgina web.
- Llengua a les xarxes socials.
- Llengua a les interaccions amb altres usuaris a les xarxes socials.
- Llengua dels cartells dels actes publicats a les xarxes socials.

2.2.2. Anunci de la llengua de les activitats

Aprofitant l'anàlisi de les comunicacions via pàgina web i xarxes socials, s'estudiaran els següents ítems:

- Nombre de vegades que s'anuncia la llengua dels actes o de les activitats.
- Nombre d'actes o activitats anunciats en català.

2.2.3. Atenció telefònica

Finalment, també s'analitzarà l'atenció telefònica dels ateneus. En línia amb la metodologia de l'Ofercat que es fa servir en els espais de primera atenció, en aquest cas, també es recolliran dades sobre aquests ítems:

- Llengua d'atenció telefònica.
- Disponibilitat lingüística en l'atenció telefònica.

Amb tots els criteris metodològics establerts, les observacions es van dur a terme entre els mesos **d'octubre i desembre del 2025**.

2.3. Plantejament metodològic d'avaluació

Un cop recollit el conjunt d'informació necessària, els sis ítems recollits s'avaluen segons un conjunt de criteris metodològics d'avaluació. En funció de l'aprovació (o no) dels criteris d'avaluació, Plataforma per la Llengua acreditarà l'ateneu com:

1. Un ateneu **compromès amb la llengua catalana**.
2. Un ateneu **lingüísticament responsable**.
3. Un ateneu **en procés de treballar** per la llengua.

El fet d'acreditar-se com un tipus d'ateneu o un altre es determinarà segons els següents criteris:

D'entre els sis ítems avaluable, n'hi haurà tres que serà **imprescindible** complir correctament:

- La llengua de les activitats (observació directa).
- La llengua d'atenció als usuaris (observació directa).
- La llengua de les comunicacions per xarxes socials i web de l'ateneu (treball de camp no presencial).

Pel que fa al compliment de cada ítem, es consideraran «assolits» segons els criteris que es presenten a la taula 1.

Els tres ítems imprescindibles determinen «directament» el tipus d'acreditació que s'entregarà a l'ateneu. És a dir, el nivell més baix («compromès», «lingüísticament responsable» o «en procés de») en què es trobi la rúbrica d'aquests tres ítems defineix el tipus d'acreditació. Pel que fa als altres tres ítems, la rúbrica defineix els criteris segons els quals l'ateneu es troba en un nivell o en un altre.

Taula 1. Criteris metodològics d'avaluació.

Ítem d'avaluació	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Ateneu lingüísticament responsable	Ateneu en procés de treballar per la llengua
Llengua de les activitats	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb els castellanoparlants.	Més del 80 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.	Més del 60 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.
Llengua d'atenció als usuaris	Tots els espais de primera atenció atenen en català.*	Dos de primera atenció o més espais atenen en català.	Un espai de primera atenció o més atenen en català.
Paisatge lingüístic	La retolació i la cartelleria (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % dels diaris i les revistes són en català. La televisió i la ràdio o el fil musical són en català.	La retolació i la cartelleria pròpia són en català. Més del 60 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 50 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.	La cartelleria pròpia és en català. Més del 40 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 30 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.
Anunci de la llengua de les activitats	S'anuncia públicament la llengua de les activitats. Totes són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 80 % de les activitats. Totes són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 50 % les activitats. Totes són en català.
Anàlisi de les comunicacions	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	La pàgina web és en català. Més del 80 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 80 % dels cartells dels actes són en català.	La pàgina web és en català. Més del 60 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 60 % dels cartells dels actes són en català.
Atenció telefònica	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.

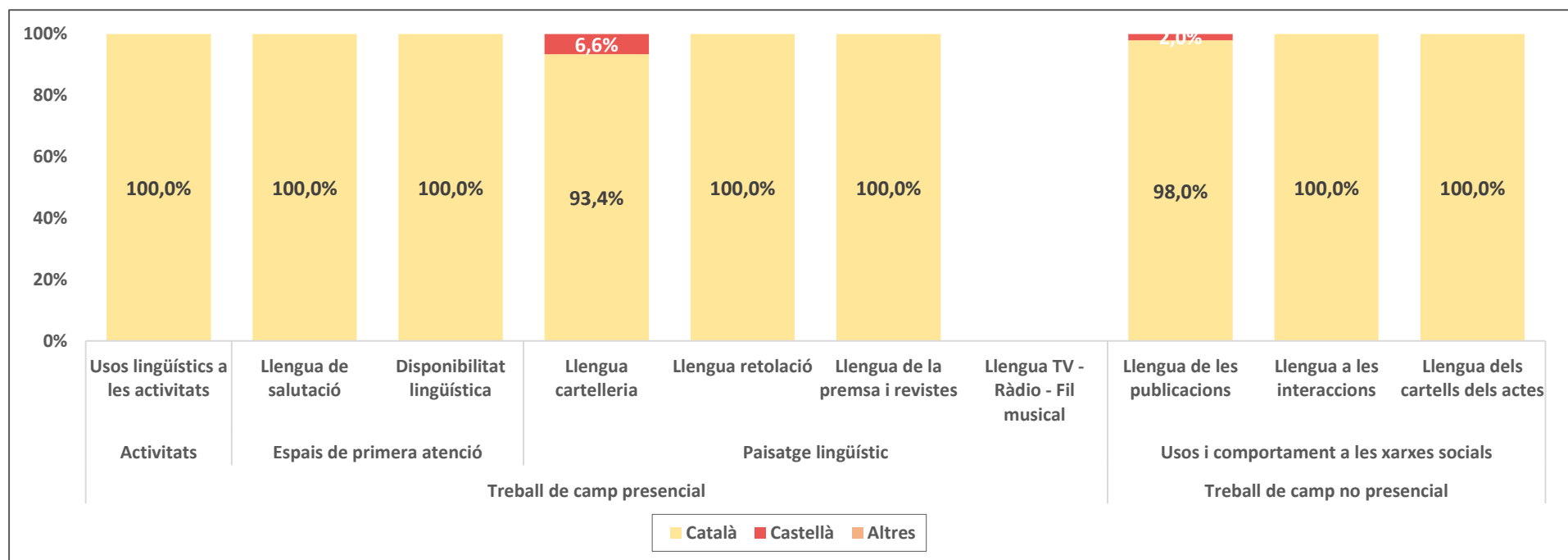
*Es considera «atendre en català» el fet de complir els dos criteris d'avaluació de l'Ofecat: la llengua de salutació (iniciar la conversa en català) i la disponibilitat lingüística (poder mantenir tota la conversa en català).

Un cop avaluats els criteris indicats, Plataforma per la Llengua entregarà el certificat corresponent a l'ateneu. A més, aquest mateix estudi inclou un apartat específic que planteja tot un seguit de propostes de millora per orientar el compromís de l'ateneu amb la llengua catalana, en cas que sigui necessari.

3. Anàlisi dels resultats

D'entrada, l'estudi presenta el conjunt de resultats quantificables obtinguts a través de la combinació metodològica: l'observació no participant i el treball de camp no presencial.

Gràfic 1. Ús i presència de la llengua catalana a l'Ateneu Santfeliuenc (visió global)

Font: Elaboració pròpia.

El gràfic 1 mostra un **estat clarament favorable pel que fa a l'ús i la presència de la llengua catalana** a l'Ateneu Santfeliuenc. Tot i això, convé analitzar en detall tots els ítems estudiats per poder conèixer les virtuts i les limitacions de l'ateneu. Així doncs, aquest apartat analitza els resultats de manera desglossada.

3.1. Anàlisi del treball de camp presencial

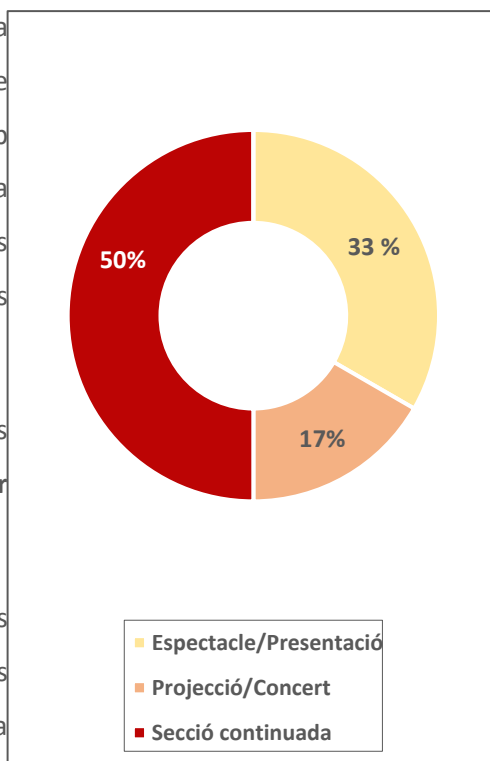
3.1.1. Anàlisi dels usos i els comportaments lingüístics en les activitats

Gràfic 2. Distribució de la mostra d'activitats

La mostra d'activitats observades preveu una distribució segons la tipologia per mirar de representar la programació habitual de l'ateneu, amb seccions continuades —que predominen en la programació de l'Ateneu— i l'observació d'activitats de caràcter puntual, com espectacles, presentacions o altres tipus d'activitats dinamitzades per l'ateneu.

Com mostra el gràfic 1, en el conjunt d'activitats observades a l'ateneu **la llengua d'ús majoritari per part del referent era el català**.

Tot i l'ús habitual i normalitzat del català, els observadors detecten algunes situacions lingüísticament destacables. Per la tipologia d'activitats ofertes, la llengua d'ús per part del referent no sempre definia un panorama íntegrament catalanoparlant.

Citació 1

Ateneu	Ateneu Santfeliuenc
Municipi	Sant Feliu de Llobregat
Categoria	Secció continuada
Tipologia	Activitat musical
Citació:	«El professor, d'origen forà i resident a Barcelona des de fa uns anys, ha parlat en català, tret d'alguns castellanismes, durant tota l'activitat. Els dos alumnes també li han respost sempre en català.»

En totes les seccions continuades que s'han observat a l'ateneu, els responsables utilitzaven de manera compromesa i activa el català. Això provocava que, en conseqüència, els usuaris i interlocutors fessin servir també aquesta llengua.

Cal tenir present que, sovint, el tipus de públic que assisteix a espais com l'ateneu parteix d'una posició de consciència lingüística i d'una realitat en què el català acostuma a ser una llengua normalitzada i d'ús habitual. Tot i això, però, l'ateneu ha d'acompanyar aquesta realitat programant activitats en què el català sempre sigui la llengua d'interacció habitual. Com mostra la citació 1, és el cas de les seccions de l'Ateneu Santfeliuenc.

Tot i això, tal com apunta l'observador, el responsable de l'activitat a vegades utilitza expressions en castellà. Tot i que, segons el que es diagnostica, incorporar aquestes expressions, de moment, no amenaça l'ús social del català en les activitats de l'ateneu, **cal que els responsables d'aquestes activitats ho tinguin present**. Especialment en els contextos lúdics i infantils, l'ús d'expressions pot derivar, ràpidament, en interlocucions de caràcter més llarg i, a poc a poc, encaminar-se cap a un procés de canvi sostingut o de subordinació lingüística.

La manera com l'ús del català es troba garantit a les seccions continuades de l'ateneu, però, no sempre es correspon amb el que succeeix en les activitats puntuals, sobretot pels processos de socialització en català i l'adquisició d'hàbits d'interacció en català en aquests contextos.

Malgrat que en totes les activitats puntuals observades el responsable parlava en català, la interacció amb alguns usuaris, a vegades, provocava el canvi de llengua del referent:

Citació 2

Ateneu	Ateneu Santfeliuenc
Municipi	Sant Feliu de Llobregat
Categoria	Activitat puntual
Tipologia	Conferència temàtica
Citació:	«La persona encarregada de conduir la presentació ho va fer tota l'estona en català. Quan va acabar, el públic va fer preguntes, i la primera, formulada en castellà, la va respondre també en castellà.»

Tal com explica l'observador, en les activitats puntuals, davant la intervenció de persones castellanoparlants, a vegades el dinamitzador canviava la llengua de resposta. En aquest sentit, és important que aquests responsables estiguin sensibilitzats per mantenir un ús normalitzat del català, i no caure en canvis «inconscients» que poden conduir a processos més sostinguts.

El cas explicat, a més, és especialment paradigmàtic: el fet que l'usuari de l'activitat tingués una pregunta sobre el contingut de la conferència significava que, anteriorment, havia pogut seguir-ne el desenvolupament sense cap limitació de comprensió. Per tant, per molt que la pregunta es formulés en una altra llengua, el canvi de llengua de l'interlocutor principal es produeix sense que això faciliti especialment la comprensió.

En aquest tipus de situacions, mantenir la llengua en favor del català defineix un posicionament clar per part de l'ateneu i ajuda a fer que la llengua pròpia compleixi totes les funcions socials. Per assolir-ho, **seria interessant que l'ateneu plantegés unes píndoles formatives sobre consciència i sensibilització lingüística dirigides als responsables d'activitats puntuals**. D'aquesta manera, tots trobarien mecanismes per poder continuar fent servir el català de manera natural, i no obeir als processos de canvi de llengua habituals.

3.1.2. Anàlisi del comportament lingüístic en els espais de primera atenció

L'Ateneu Santfeliuenc disposa de **dos espais on s'atén l'usuari: el bar/restaurant de l'ateneu i la recepció/secretaria**. En aquests espais, la llengua de salutació és el català i, a més, com s'ha recollit, els responsables de l'atenció són perfectament capaços d'atendre els usuaris catalanoparlants i complir, així, el requisit de disponibilitat lingüística.

Tot i que, en algunes ocasions, els responsables de l'atenció al bar/restaurant mostraven certa resistència a atendre en català —i mantenien de manera sostinguda el castellà—, en tots els casos s'ha garantit el dret de «ser atès en català» i, per tant, la disponibilitat lingüística requerida.

Al bar/restaurant de l'ateneu, a més, també es fa palès el compliment de la Llei 22/2010 del Codi de consum de Catalunya pel que fa a la retolació, la cartelleria i la carta/menú físic de l'establiment.

3.1.3. Anàlisi del paisatge lingüístic

L'ateneu presenta un paisatge lingüístic íntegrament catalanitzat pel que fa a **la cartelleria pròpia, la retolació i la llengua de la premsa i les revistes**. També és així a les instal·lacions del bar/restaurant.

En les diferents ocasions en què es va visitar l'ateneu, tots aquells elements de caràcter «actual» i propis de l'ateneu estaven íntegrament en català. El paisatge «canviant» —cartells

renovats o incorporació de nova programació— sempre manté un compromís ferm amb la llengua catalana.

Pel que fa a la llengua de la cartellera, d'entre el conjunt de cartells que es penjen a diversos espais de l'ateneu, els observadors van percebre que n'hi havia un 6,6 % en castellà. Tot i tractar-se d'una proporció molt baixa, resulta relativament senzill de resoldre i facilita un paisatge íntegrament catalanitzat. A més, les observacions puntualitzen que es tracta de cartells aliens a la programació de l'ateneu i que, per tant, no il·lustren una manca de compromís a l'hora de programar activitats en català, sinó que, simplement, **no s'està posant prou èmfasi a supervisar lingüísticament els espais que es cedeixen a altres tipus de promocions.**

Malgrat això últim, però, la percepció general dels observadors en totes les observacions era de trobar-se en un espai activament vinculat a la promoció del català. Un observador ho resumeix perfectament en una de les citacions:

Citació 3

Ateneu	Ateneu Santfeliuenc
Municipi	Sant Feliu de Llobregat
Categoria	Paisatge lingüístic
Tipologia	Observació general
Citació: «En aquest ateneu es nota molt el compromís amb la llengua i la cultura catalanes. Una bona part dels cartells que hi ha penjats parlen d'aprendre i usar el català, amb activitats i tallers que animen tothom a parlar-lo amb naturalitat. També hi ha força materials sobre activitats culturals i socials relacionades amb el país, que deixen clar que l'entitat està molt implicada en la llengua i en tot allò que té a veure amb la identitat catalana.»	

Finalment, el gràfic no té en compte la llengua d'elements audiovisuals com la televisió, la ràdio o el fi musical perquè en cap de les observacions realitzades es va poder identificar cap element similar en funcionament.

3.2. Anàlisi del treball de camp no presencial

3.2.1. Anàlisi dels usos i el comportament lingüístic a la pàgina web i les xarxes socials

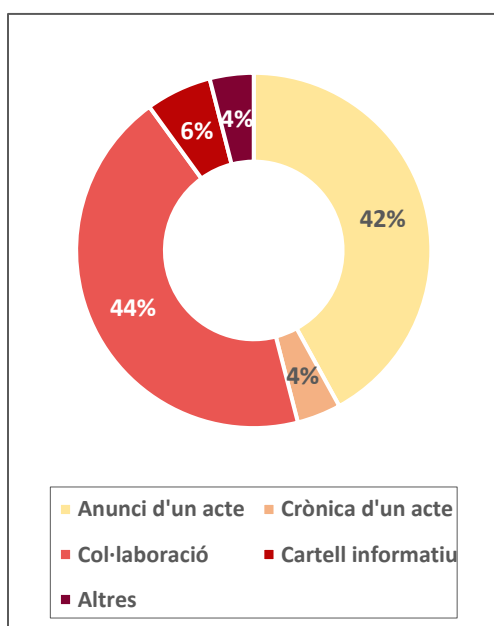
L'Ateneu Santfeliuenc té una pàgina web **íntegrament en català** —no hi ha la possibilitat de consultar-la en altres llengües—, que engloba totes les seccions de consulta.

Pel que fa a les xarxes socials, per tal d'estudiar els usos lingüístics habituals, s'ha definit un criteri fix d'anàlisi per als quinze ateneus de la prova pilot. L'estudi s'ha centrat en l'**Instagram** de l'Ateneu Santfeliuenc, ja que en tots quinze casos es tracta de la xarxa social de promoció principal de la programació i les activitats de l'ateneu.

L'anàlisi pretén estudiar **les cinquanta últimes publicacions fixes** fins al 15 de desembre del 2025 (s'estudien només les de l'any 2025). No inclou publicacions amb «termini de visualització».

De cada publicació, l'estudi se centra en tres elements principals: la llengua de la publicació —tant el missatge que l'acompanya com el propi *post*, si conté algun missatge—, la llengua en la qual s'interactua amb els usuaris —en cas que el compte de l'ateneu respongui comentaris o preguntes— i la llengua dels cartells que es publiquen.

Gràfic 3. Distribució de les publicacions a les xarxes socials

En el cas de l'Ateneu Santfeliuenc, les cinquanta darreres publicacions conformen una mostra de diferent tipus de contingut: pràcticament la meitat de les publicacions (un 42 %) són anuncis de les activitats que l'ateneu fa durant l'any. A part, però, també s'han analitzat publicacions referents a col·laboracions amb altres agents (un 44 % són *posts* compartits), cròniques d'actes fets anteriorment (un 8 %) i cartells informatius específics o altre tipus de contingut (un 6 i un 4 % del total, respectivament).

D'entre el conjunt de publicacions revisades, **un 98 % són en català**, i un 2 %, en castellà. A més, tot i que el compte de l'ateneu no acostuma a respondre els comentaris i les preguntes que altres usuaris deixen a l'Instagram, les comptades vegades que ho fa és **sempre en català**.

En relació amb les publicacions en castellà, es tracta d'un fenomen estès entre les xarxes socials de diferents ateneus i es vincula a la publicació de *posts* compartits. Tot sovint, els ateneus són etiquetats en publicacions impulsades per altres agents del territori, els quals, per diferents motius, presten menys atenció a la qüestió lingüística. El fet que els ateneus optin per publicar aquest contingut provoca que, tot i no tenir-ne l'autoria «directa», les seves xarxes socials deixin d'estar íntegrament en català.

L'anàlisi dels anuncis d'activitats tant a la pàgina web com a les xarxes socials fa aparèixer una problemàtica sobre un dels ítems d'avaluació de l'estudi: l'ateneu no anuncia la llengua amb què es fan les activitats. En tractar-se d'un fenomen que no només succeeix en aquest ateneu, sinó que s'estén a la resta d'adherits a la prova pilot —cap ateneu no anuncia la llengua de les activitats, ja que donen per descomptat que, en no dir-ho, l'activitat es farà en català—, l'estudi ha optat per **enretirar aquest ítem de l'anàlisi**. Per tant, **l'avaluació del compromís amb la llengua catalana no tindrà en compte el fet d'anunciar la llengua de les activitats o no fer-ho**.

3.2.2. Anàlisi de l'atenció telefònica

Finalment, durant els mesos de la prova pilot, s'han fet tres trucades a l'ateneu en diferents dies de la setmana i hores per comprovar que complien els criteris definits.

En totes tres trucades, l'atenció telefònica de l'Ateneu Santfeliuenc s'ha fet **íntegrament en català**.

4. Rúbrica d'avaluació

Un cop estudiats els ítems amb més profunditat, d'acord amb els criteris metodològics d'avaluació estipulats anteriorment, l'estudi d'avaluació de l'ús i la presència del català Plataforma per la Llengua considera:

Taula 2. Rúbrica d'avaluació.

Ítem d'avaluació	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Ateneu lingüísticament responsable	Ateneu en procés de treballar per la llengua
Llengua de les activitats	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb els castellanoparlants.	Més del 80 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.	Més del 60 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.
Llengua d'atenció als usuaris	Tots els espais de primera atenció atenen en català.	Dos espais de primera atenció o més atenen en català.	Un espai de primera atenció o més atenen en català.
Paisatge lingüístic	La retolació i la cartelleria (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % dels diaris i les revistes són en català. La televisió i la ràdio o el fil musical són en català.	La retolació i la cartelleria pròpia són en català. Més del 60 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 50 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.	La cartelleria pròpia és en català. Més del 40 % dels diaris i les revistes són en català. Més del 30 % de vegades, la televisió i la ràdio són en català.
Anunci de la llengua de les activitats*	S'anuncia públicament la llengua de les activitats. Totes són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 80 % les activitats. Totes són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 50 % les activitats. Totes són en català.
Anàlisi de les comunicacions	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	La pàgina web és en català. Més del 80 % de contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 80 % dels cartells dels actes són en català.	La pàgina web és en català. Més del 60 % del contingut publicat a les xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 60 % dels cartells dels actes són en català.
Atenció telefònica	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.

*L'ítem «Anunci de la llengua de les activitats» queda sense respondre i no comptabilitza per a l'avaluació.

Les caselles destacades en groc mostren els resultats que l'Ateneu Santfeliuenc obté a la rúbrica d'avaluació. L'ateneu compleix de manera destacada tots tres «criteris imprescindibles»: la llengua de les activitats, la llengua d'atenció als usuaris i la llengua de les comunicacions per xarxes socials i pàgina web. L'únic element esmenable té relació amb l'estat del paisatge lingüístic.

Amb tot, doncs, l'Ateneu Santfeliuenc reuneix els criteris per ser considerat un **ateneu compromès amb la llengua catalana**.

5. Discussió i propostes de millora

L'Ateneu Santfeliuenc demostra un nivell de responsabilitat i compromís amb la llengua catalana d'acord amb el paper que exerceix com a promotor d'aquesta llengua.

Plataforma per la Llengua pot acreditar que, efectivament, l'ateneu actua com un espai de protecció i, sobretot, de promoció de la vitalitat de la llengua catalana. L'ateneu respecta i promou la presència de la llengua catalana en els diferents àmbits de la seva realitat, i mira de garantir-ne l'ús habitual en les activitats que s'hi programen.

Malgrat tot, l'estudi ha permès identificar algunes qüestions en les quals l'ateneu ha de continuar incidint per garantir un compromís íntegre amb la vitalitat del català.

- Les activitats de caràcter puntual han de ser **supervisades lingüísticament**. Com s'ha explicat, cal formar els responsables d'aquestes activitats perquè tinguin mecanismes per poder mantenir el català en totes les intervencions.
- El fet que hi hagi canvis puntuals de llengua quan s'interacciona amb persones castellanoparlants pot anar derivant, a poc a poc, en la castellanització dels usos en aquest tipus d'activitats. En aquest sentit, l'ateneu ha de treballar per revertir aquests processos i garantir una programació **plenament catalanitzada**.
- La **responsabilitat sobre el paisatge lingüístic** ha de ser **transversal**. L'ateneu presenta un paisatge força catalanitzat, però, com s'ha explicat, sovint oblida la importància de controlar elements que defineixen la seva realitat, sobretot en relació amb la cartellera de caràcter aliè.

És important tenir present que tots els elements de l'ateneu en conformen el paisatge lingüístic, i **que cal vetllar perquè aquest paisatge estigui plenament catalanitzat**.

Per revertir-ho, cal plantejar iniciatives per transformar la llengua de tots els missatges de les instal·lacions, o establir clàusules o condicions per formar-ne part.

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**